

QVÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS

MANE AGITANDA IN SCHOLIS

Medicorum, Die Iouis XIII. Aprilis.

M. GVILLELMO DV VAL,
DOCTORE MEDICO, ET R. P.
moderatore prudentissime?

An aqua vino salubrior.

IVIMVS aëre, cibo, potu. At vivere non est, sed valere vita. Ideo orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. Hic apex humanæ felicitatis, in quam amicâ faciliq; manu nos subuehit hygienæ, princeps pars Medicinæ: omnia sana sanis, sed alia aliis, & aliâs salubriora: ut vivamus faciunt aër, esculenta, potulenta, quia substantiæ nostræ spirituosæ, solidæ, humidæ (quæ in dies deteritur, & effluit) perpetua sunt subsidia: at illa eadem cum delectu usurpata, inter ea censetur, vitam quæ faciunt beatiorē. Sic ab aëre puro, innubi, libero, *μακροβιότης, εὐεξία*, sensuum acumen, ingenij bonitas, prudentia: ab impuro & crassiore, contraria. Gaudet frigidiori aëre biliosus, cui ideo hyems benefica, ut iuveni: calidiorē pituitosus, cui æstas est solatium, ut seni. Esculenta *ἐσθλα, εὐπορία*, cuius profunt, sed naturis calidis frigidiuscula magis: ut frigidis calidiora: sicuti & gracilibus copiosiora, & obesis tenuiora. Potulentorum, ut ingens est necessitas: sic & salubritas maxima, voluptasque maior, quàm esculentorum, præsertim si frigida & humida hauriantur: quia sitis, appetitio frigidi & humidi fame

est vehementior : ideo & in modo, & in genere potus magna cautione opus est, quo in negotio consultius faciunt hydropotæ.

ENIMVERO ἀπὸν ὕδωρ. Atque vt potuum diuersa sunt genera, aliæque alijs salubriora : sic omnium optimum credere par est illud quod vniuersim καὶ ἀπὸν ὕδωρ restinguendæ animalium siti, communis omnium mater, prouidaque nutrix natura præparauit. Quippe suos etiam ars conficit paratque potus ; siue expressione succorum è fructibus & racemis, vnde pomaceum, pyraceum, vinum, quorum tot species, quot fructuum, siue coctione florum, radicum, fructuum, seminum ex aqua vel vino : siue etiam mixture sacchari, mellis, cinnamomi, acetii, &c. Vnde hydrosacchar, oxycratum siue posca, hydromel, zythum, cereuisia, boucherum, hordeatum, amygdalatum, oinome, vinum hypocraticum, Meteglin Anglorum, Celia siue ceria Hispanorum, Tzerbet dilutum Turcarum, & Ptisanæ generis omnis : quarum potionum hic ordo est ad sanitatem, vt quæ vinosæ sunt magis, minus sint salubres, quæ aqueæ, salubriores. Vnde cum potio omnis, siue artificialis & composita, aquea dici possit aut vinosa ; idcirco potandi imperium facillè partiuntur aqua & vinum.

VINUM generatim triplex. Cereale, quod Cereris frugibus constat, hordeo, frumento, zea, auenâ, vt Curmi Dioscoridis, ala Britannorum è malti decocto parata : fructuarium quod Pomonæ donis, succisue pomorum & pyrorum : vitis, quod est Bacchi nectar, & propriè καὶ κατ' ἐξοχὴν vinum vocatur, ex vuis maturis expressum. Atqui cereale, præterquam quod subamarum est ac insuaue, mesenterij vias meatusque suo lentore & crassitie sæpius impedit, stipat, obstruit, calefacit, urinæ ardorem affert, tentat renes & nervos, cerebri meningas lædit, capitis dolorem accersit, inflationes, tormina, imò & elephantiasim : fructuarium verò excrementitiâ humiditate redundans, & longiore vsu nimium refrigerans, hepati & intestinis est inimicum, cumulat cacochymiam, scabie cutim foedat, sensum minuit, & tactum maximè deprauat, ac demum alba vitiligine, λεύκη vocant albamie lepram, corpus deturpat & inficit. Vinum denique, vitis, sanguis terræ, pessimus insidiator, κατὰ φύσιν est, tentat primò caput, deinde pedes ; pueros interficit, adolescentiam verè analogam corrumpit, omnique ætati infestum est, calore excedens & humiditate : vnde

3

53

calidi & frigidi morbi, febres, phrenitides, pleuritides, ophthalmia, paralyſis, ſopor, apopleſia, furores, arthritides, tremores, *apavias*, quibus ex ebrietate contractis ſuccedunt lethales conuulſiones.

AQUA ſuaue elementum, omniumque pulcherrimum & maximè neceſſarium, magni ad vitam & generationes momenti, vt porionum communiffima, ſic & ſaluberrima eſt, ſive ea ſimplex, ſive alterata herbis & igne aſſumatur: ſed eligenda frigida, humida, pura, illimis, pellucida, levis, tenuis, non ſalfa, non acris, non arida, non etiam dulcis vt lac aut mel, aut quid ſimile: ſed potiùs inſipida, in odorem linguæ tamen & palato grata, nec iniucunda naribus & oculis, *απριος, ευαλλογιμος, ευανδρος*, quæ facile caleat, facile frigear, facile diſtribuat, venæſque permeet, qualis eſt quæ vel è viuo fonte manat deſilitque, quæ è ſublimioribus locis erumpentem ſalutet Sol matutinus: vel quæ è vernis, hybernique nubibus minimè impuris nec procelloſis depluit, & cisternis laudabili ſabulo inſtratis, ſine plumbo cuſtoditur: vel quæ fluminum minimè ſordidorum apricis liberioribusque alueis deuehitur. Hæ enim aquæ ſitim animantium & hominum cuiuſvis ætatis, ſexus, gentis & regionis non modò ſuauiſſe, ſed & ſanguinis, vino facile effereſcentis, æſum & ardorem componunt ac temperant, libidinem, maniam, iracundiam, ſauas atraſque biles, quas accendit vinum, potenter arcent, aluum ſoluunt, fumos reprimunt, capiti blandiuntur, ſomnum conciliant, catarrhos, vini ſobolem, prohibent, viuidum colorem, ſuauem oris anhelitum præſtant, denique ſenſus (quorum vinum aciem obtundit, & mentem ipſam quam vinum emouet) acuunt, elimantque. Hinc hydropotæ & abſtemij acutiùs vident, maturius iudicant, muſis, quibus olei etiam plus quàm vini placet, chariores ſunt, & conſilijs rebusque gerendis aptiores.

VINO tamen ſua etiam qualiſcùmque ineſt ſalubritas, vt & aquis ſuæ noxæ, ſi crudiores ſint, ſi puteales, ſtagnantes, lacuſtres, glaciales, niuales, ab his enim colici cruciatus, morbi articulares, bronchocele: ſcilicet inſalubres aquas vinum emendat; viris robuſtioribus, & qui continuè exercentur, vtile eſt, frigidioreſ excitat naturas, digerit cruda, ſtatus diſcutit, iuuat coctionem, promouet *αιεδαρον*, famem ſoluit, & dolores oculorum: ſed

6254

caue, pauci ita robusti sunt, vt vino sint pares, necdum fortiores; hinc citius intereunt senes nimio meri potu, quàm iuuenes: sed & ferè omnes viscerum calore, ac feruidiori sanguine peccamus, capite infirmo sumus, & catarrhis calculisque, Parisijs maximè degentes, obnoxij: & sæculum hoc ferax est biliosorum, hypochondriacorum, & melancholicorum ab vltione, morbi etiam acuti & periculosiores penè omnes ignei sunt, febres ardentes, peripneumoniæ, pleuritides, phrenitides, his autem vt & cardialgiæ & syncopæ. exhibere vinum nefas, quod ne sanis quidem conferat, nisi extinctum aquâ: cùm interim & calidioribus naturis temperandis, & morbis illis præcauendis sanandisque etiam ardentium febrium initijs, aqua aqueæ potio salutaris.

Ergo aqua vino salubrior.

Propugnabat Lutetiæ CLAVDIVS QUIQUEBEVF;
Parisinus, Anno R. S. H. M. DC. XXII.

*cette thèse est la 632e du recueil
in folio tome IV des thèses de la faculté.*

